Ezân ile İlgili Bâzı Sünnetler

EZÂN İLE İLGİLİ BÂZI SÜNNETLER
Dr. Abdullâh b. Hamûd el-Fureyh
Çeviren: Burhan Çakıroğlu

1- Müezzinin Söylediklerini Tekrar Etmek

Ezânı işiten kimsenin, müezzinin söylediklerini söylemesi sünnettir. Ancak müezzin 'Hayya 'ala's-salâh' ve 'Hayya 'ala'l-felâh' dediğinde ezânı işiten kimse "لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ" der. Abdullâh b. Amr b. el-'Âs radıyallâhu anhumâ'dan şöyle dediği rivâyet etmiştir: Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: "Müezzini işittiğinizde siz de onun söylediklerini söyleyin." (1)

'Umer b. Hattâb radıyallâhu anhu, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu anlatmıştır: 'Müezzin: Allâhu Ekber Allâhu Ekber, dediğinde, sizden biri: Allâhu Ekber Allâhu Ekber derse, o: Eşhedu enlâ ilâhe illallâh dediğinde, sizden biri: Eşhedu enlâ ilâhe illallâh derse, müezzin: Eşhedu enne Muhammeden Rasûlullâh, dediğinde, sizden biri: Eşhedu enne Muhammeden Rasûlullâh derse, müezzin: Hayya 'ala's-salâh, dediğinde, sizden biri: Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh derse, müezzin: Hayya 'ale'l-felâh, dediğinde, sizden biri: Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh derse, müezzin: Allâhu Ekber Allâhu Ekber, dediğinde, sizden biri: Allâhu Ekber Allâhu Ekber derse, müezzin: Lâ ilâhe illallâh, dediğinde, sizden biri kalbinden: Lâ ilâhe illallâh derse, cennete girer.' (2)

İbnu'l-Kayyım rahimehullâh şöyle der: "...İşte bu, müezzin ve onu dinleyenin hâline uygun olan hikmetin gereğidir. Çünkü ezân sözleri zikirdir. Bundan dolayı ezânı işiten kimsenin ezân sözlerini söylemesi sünnettir. 'Hayya 'ala's-salâh' ve 'Hayya 'ala'l-felâh' sözleri ise ezânı işiten kimseyi namâza da'vet eder. Bu yüzden ezânı işiten kimsenin bu da'vet(e icâbet edebilmek) için yardım dileme kelimesi olan "لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ" ile (Allâh'tan) yardım dilemesi sünnettir. (3)

Müezzin, sabah namâzı ezânında tesvîb yaparken ezânı tekrarlayan kimse, müezzinin söylediği gibi: "الصلاةُ خيرٌ من النوم" der.

Şeyh Muhammed b. İbrâhîm rahimehullâh şöyle der: "Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'in "Onun (müezzinin) söylediğini söyleyin" kavli, ezânı tekrarlayan kimsenin de "es-Salâtu hayrun mine'n-nevm" diyeceğine delâlet eder." (4)

İbnu Hacer rahimehullâh, İbnu Cureyc'in şöyle dediğini nakleder: 'Bana, insânların kırâat yapılırken sustukları gibi müezzin ezânı okurken de sustukları tahdîs edildi'. (5)

2- Şehâdeteyn'den Sonra Şu Zikri Okumak

Müezzinin ikinci 'Eşhedu enne Muhammeden Rasûlullâh' sözünden sonra Sa'd radıyallâhu anhu hadîsinde gelen şu zikri okumak sünnettir:

(O hadiste) Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Her kim müezzini işittiği zamân: "أشهدُ أن لا إلهَ إلا اللهُ وحدَهُ لا شريكَ لهُ، وأنّ محمدًا عبدُهُ ورسولُهُ، رضيتُ باللهِ ربًّا وبمحمدٍ رسولًا وبالإسلامِ دينًا" Allâh'tan başka hak ilâh olmadığına, O'nun bir ve tek olduğuna ve hiçbir ortağının bulunmadığına, Muhammed'in de O'nun kulu ve rasûlü olduğuna şâhidlik ederim; rab olarak Allâh'tan, rasûl olarak Muhammed'den ve dîn olarak da İslâm'dan râzı oldum, derse, günâhları bağışlanır." (6)

3- Ezândan Sonra Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'e Salât Etmek

Abdullâh b. Amr radıyallâhu anhumâ'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Müezzini işittiğinizde onun söylediklerini söyleyin, sonra bana salât getirin. Çünkü bana bir defa salât getirene Allâh o salât vesîlesiyle on defa salât eder. Sonra Allâh'tan benim için vesîleyi isteyin. Doğrusu o, cennette olan öyle bir makamdır ki, o makâm sâdece Allâh'ın kullarından bir tanesinin olacaktır. O kulun ben olacağımı ümit ederim. Kim benim için vesîleyi isterse şefâatim ona vâcib olur.' (7)

Salât çeşitlerinin en fazîletli olanı: Salât-ı İbrâhîmiyye'dir. O da: "...اللهُمَّ صَلِّ عَلَى محمدٍ وَعَلَى آلِ محمدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إبراهيمَ" şeklinde devâm eden duâdır.

4- Ezândan Sonra Vârid Olan Şu Duâyı Okumak

Câbir radıyallâhu anhu'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Kim nidâyı duyduğunda: اللهمَّ ربَّ هذهِ الدعوةِ التامةِ والصلاةِ القائمةِ آتِ محمدًا الوسيلةَ والفضيلةَ وابعثْهُ مقامًا محمودًا الذي وعدتَهُ 'Ey bu tastamam da'vetin ve (burada) kılınacak olan namâzın Rabbi olan Allâh'ım! Muhammed'e vesîleyi ve fazîleti ver; onu vadettiğin Makâm-ı Mahmûd'a ulaştır' derse, kıyâmet günü o kimseye şefâatim vâcib olur.' (8)

Vesîle: Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem vesîleyi daha önce geçen Abdullâh b. Amr radıyallâhu anhumâ hadîsinde de geldiği üzere açıklamış olup, şöyle buyurmuştur: "Doğrusu o, cennette olan öyle bir makamdır ki, o makâm sâdece Allâh'ın kullarından bir tanesinin olacaktır. O kulun ben olacağımı ümit ederim. Kim benim için vesîleyi isterse şefâatim ona vâcib olur." (9)

Fazîlet: Kimsenin ortak olamayacağı yüce rütbedir.
İbnu 'Useymîn rahimehullâh şöyle der: Tastamam da'vet, ezândır. Çünkü ezân bir da'vettir. Bu da'vetin tastamam olmakla vasıflandırılması ise: (ezânın) Allâh'ı ta'zîmi, O'nu birlemeyi, risâlete şâhidlik etmeyi, hayra da'vet etmeyi ve benzeri husûsları ihtivâ etmesinden dolayıdır. Makâm-ı Mahmûd ise, kıyâmet gününün bütün mevkiflerine şâmildir. Bu mevkiflerin en husûsî olanı ise şefâat-i uzmâdır. (10)

5- Ezândan Sonra Duâ Etmek
Abdullâh b. 'Amr radıyallâhu anhumâ'dan rivâyet edilen hadîste, o şöyle anlatır: "Bir adam 'Yâ Rasûlullâh! Müezzinler fazîlet husûsunda bizi geçtiler.' dedi. Bunun üzerine Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sen de onların söylediğini söyle. Bitirdiğinde de (Allâh'tan) iste ki sana verilsin." (11)

Enes radıyallâhu anhu'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Ezân ile kamet arasında yapılan duâ geri çevrilmez." (12)
Fâide: Ezân okunduktan sonra mescidden çıkmak yasaklanmıştır.
Bunun delîli, Müslim'in Ebû'ş-Şa'sâ radıyallâhu anhu'nun yapmış olduğu şu rivâyettir: Der ki: Mescidde Ebû Hureyre ile birlikte oturuyorduk. Müezzin ezânı okuyunca bir adam yürüyerek mescidden çıkıp gitti. Ebû Hureyre radıyallâhu anhu ise adamı mescidden çıkana kadar gözleri ile takip etti ve sonra şöyle dedi: Bu kişi, Ebû'l-Kâsım sallallâhu aleyhi ve sellem'e âsi olmuştur. (13)
Dipnotlar:
(1) Müslim, (384)
(2) Müslim, (385)
(3) Zâdu'l-Me'âd, (2/391)
(4) Fetâvâ'ş-Şeyh Muhammed b. İbrâhîm, (2/135)
(5) Fethu'l-Bârî, Hadîs No: (611) Bâbu Mâ Yekûlu İzâ Semi'a'l-Munâdî
(6) Müslim, (386)
(7) Müslim, (384)
(8) Buhârî, (614)
(9) Müslim, (384)
(10) Şerhu'l-Mumti', (2/87-88)
(11) Ebû Dâvud, (524); İbnu Hacer, Netâicu'l-Efkâr, (1/367) ve el-Elbânî, Sahîhu'l-Kelimi't-Tayyib, (s: 73) de hadîsin hasen olduğunu söylemişlerdir.
(12) Nesâi, (9895); İbnu Huzeyme, (1/221: 425) sahîh olduğunu söylemiştir.
(13) Müslim, (655)